

עמ"ת 24985/07/14 - מחמוד אגבאריה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

עמ"ת 24985-07-14 אגבאריה (עציר) נ' מדינת ישראל

בפני כב' השופטת תמר נאות פרי
העורר מחמוד אגבאריה (עציר)
נגד מדינת ישראל
המשיבה

החלטה

לפני ערר על החלטת בית המשפט השלום בחדרה (כב' השופטת אניספלד) מיום 13.7.2014 במסגרת מ"ת 16062-07-14 אשר בה הורתה כבוד השופטת על מעצרו של העורר עד תום ההליכים.

1. האירועים אשר בבסיס מעצרו של העורר הם הבאים: ביום 4.7.2014 סמוך לשעה 21:00 התקהלו כ-150 איש בצומת אום-אל-פחם ליד כביש 65, במסגרת הפגנות שהתרחשו במספר מוקדים באותם הימים. במקום נכחו אנשי משטרה רבים על מנת לשמור על הסדר. בשלב מסוים החלו המתקהלים ליידות אבנים וסלעים לעבר מכוניות שנסעו בכביש 65, פגעו בכמה כלי רכב ואף בכמה אזרחים שנזקקו לטיפול רפואי. בהמשך, המתקהלים אף החלו ליידות אבנים לעבר השוטרים, אך השוטרים הצליחו להדוף אותם ללא שימוש בכוח והמתקהלים התפזרו. זהו "השלב הראשון" של האירוע. בהמשך, בשלב השני של האירוע, אחרי שהשוטרים החלו לסגת - חזרו כמאה מתקהלים שוב לאותו המקום ואז, במשך כמה שעות, התנהלו עימותים בין המתקהלים לבין כוחות המשטרה אשר במהלכם יידו המתקהלים אבנים וסלעים לעבר השוטרים, השליכו בקבוק תבערה לעבר ניידת משטרה, הבעירו צמיגים, חסמו את הציר עם סלעים וברזלים והכל - עד לשעות הבוקר המוקדמות (שעה 04:30 לערך). כפי שנטען בכתב האישום, העורר נטל חלק באירועים המתוארים מעלה, ויידה אבנים לעבר השוטרים, בכוונה לפגוע בהם. עוד נטען בכתב האישום שלאחר שהשוטרים זיהו את העורר כמי שמיידה עליהם אבנים, הם רדפו אחריו והוא נעצר לאחר שנכנס אל תוך חנות/מסעדה סמוכה. עוד נטען כי לאחר מעצרו, במהלך חיפוש בתחנת המשטרה - נמצא בכיסו דוקרן העונה על הגדרת "סכין".
2. לאור האמור, ביום 8.7.2014, הוגש כנגד העורר כתב אישום ובו מיוחסות לו עבירות של השתתפות בהתקהלות אסורה, השתתפות בהתפרעות, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, נסיון לתקיפת שוטר במילוי תפקידו והחזקת סכין למטרה לא כשרה.
3. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה כנגד העורר בקשה למעצר עד תום ההליכים.
4. בהחלטה מיום 13.7.2014 - נשוא הערר - קבעה כב' השופטת קמא כי קיימות ראיות לכאורה, כי קיימת עילת מעצר וכי לאור המסוכנות הרבה לא ניתן להסתפק בחלופת המעצר שהוצעה (מעצר בית בבית דודתו של העורר בעכו).

5. בהודעת הערר טוען העורר כנגד הקביעה בדבר הראיות לכאורה ולחילופין, כנגד הקביעה שלא ניתן להסתפק בחלופת המעצר שהוצעה. טענה חלופית נוספת הינה שמן הראוי היה לבקש שיוכן בעניינו תסקיר טרם קביעה חד משמעית לגבי העדר אפשרות להסתפק בחלופת מעצר.
6. המשיבה סומכת ידיה על החלטת ביתה משפט קמא.
7. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, עמדתי כי דין הערר להידחות, אך אורה על הכנת תסקיר.
8. לגבי התשתית הראייתית, אומר את הדברים הבאים: מקדמית, אעיר כי במהלך הדיון שהתקיים, הסכים בא כוחו של העורר לצמצם את עילות הערר לסוגית חלופת המעצר ולהסכים לקיומן של ראיות לכאורה.
9. מעבר לכך, הניתוח של בית המשפט קמא לגבי הראיות הקיימות בשלב מקדמי זה מקובל עלי. אמנם, אין אינדיקציה לכך שהעורר היה בקהל המפגינים בשלב הראשון של האירוע; ואמנם יש אי בהירות באשר לשאלה האם ההתקהלות בה השתתף העורר הוגדרה כ"התקהלות אסורה" (בשים לב לכך שהיו כמה מוקדי התקהלות), אך כפי שהגדירה זאת כב' השופטת - יש ראיות לכאורה לגבי "הגרעין הקשה" של כתב האישום.
10. יש ראיות לכאורה, ברמה המספיקה בהחלט לצורך השלב בו אנו נמצאים, לגבי הרכיבים המשמעותיים של האישום, דהיינו - ידוי אבנים אל עבר הכוח המשטרתי, הבריחה, ומציאת הדוקרן בכיסו של העורר. לגבי רכיבים אלו - קיימת עדותו של שוטר שזיהה את העורר כמיידה אבנים, קיימות שתי עדויות נוספות של שוטרים התומכות בגרסה זו ומחזקות אותה, קיימות עדויות לגבי תיאורו הפיזי של העורר ולבושו, ראיות לגבי מעמד מעצרו באותה חנות/מסעדה, ההסברים שסיפק העורר בעת שנעצר (אשר כללו סתירות משמעותיות ואי דיוקים) - והמסקנה הינה כי המכלול אכן מחייב את הקביעה לגבי קיומן של ראיות לכאורה בדבר ההשתתפות בהתפרעות, ההפרעה לשוטרים במילוי תפקידם, הניסיון לתקוף את השוטרים באמצעות ידוי האבנים, ואחזקת הדוקרן למטרה לא כשרה.
11. באשר לטענת העורר לפיה העדות בכתב של השוטר לגבי זיהויו, הינה עדות כבושה, אעיר כי בנסיבות שבהן היו מצויים השוטרים, נדמה לי שהשיהוי בהעלאת הגרסה על הכתב אינו יכול, בשלב הזה, לכרסם במשקלה של הגרסה. במהלך התיק העיקרי תברר לעומקה שאלת הזיהוי, ואז בוודאי שיינתן משקל גם לשאלת מועד העלאת הטענה והשיהוי (שמא עולה כדי "כבישה"). אך בשלב זה, די בעדות של השוטר (יניב צרפתי) כדי לעבור את רף התשתית הראייתית.
12. עוד אעיר לגבי הדוקרן, כי העורר טען שהוא עשה בדוקרן שימוש לצורך ביצוע עבודות חשמל, אותן הוא מבצע במסגרת עבודתו אצל מעסיק פלוני. דא עקא, שבשלב זה אין כל תימוכין לגרסתו זו. העורר רשאי שלא למסור פרטים לגבי המעסיק הנטען, אך אין הוא יכול להלין על כך שהמשמעות הינה שחזקת האחזקה הלא כשרה ממשיכה לחול, בשלב זה.
13. לכן, את טענותיו של העורר בדבר אי קיומן של ראיות לכאורה יש לדחות.
14. באשר לעילת המעצר - דומה שאין חולק על קיומה. לא יכול להיות ספק כי מי שמיידה אבנים על שוטרים אשר התכנסו לשמור על ציר התנועה ועל הסדר הציבורי, כאשר הוא נושא בכיסו דוקרן, מסוכן לציבור בכלל ולציבור השוטרים בפרט.
15. חלופת מעצר - נותרה לדיון השאלה המהותית והיא, האם ניתן להסתפק במקרה זה בחלופת מעצר באופן כללי והאם ניתן להסתפק בחלופה שהוצעה באופן נקודתי (מעצר בית בעכו בפיקוח הדודה של העורר ובנה).
16. עמדת המשיבה היא כי במקרים כגון אלו, בתי המשפט חייבים לקבוע עמדה חד משמעית לפיה אין מקום

לשקול חלופת מעצר, שכן המסוכנות שגלומה בעצם העבירות אינה מאפשרת להסתפק בחלופת מעצר. תימוכין לגישה זו ניתן למצוא בפסיקה הבאה:

17. בבש"פ 8576/00 **מדינת ישראל נ' מחמוד יוסף אלג'מל**, פ"ד נד(5) 817, 818 נדון עינינו של משיב שמיוחסות לו עבירות דומות של התקהלות אסורה, התפרעות ותקיפת שוטרים בנסיבות מחמירות, וזאת במהלך מהומות שהתרחשו בתאריך 1.10.2000 באזור כפר ג'ת. בית המשפט העליון קבע לגבי אותו משיב כך:

"במרכזן של בקשות המעצר הנדונות לפני בתי-המשפט לאחרונה, והעוסקות באלה שנטלו חלק בהתפרעויות שהתרחשו בחודש אוקטובר, עמדה השאלה אם מדינת חוק יכולה להשלים עם התפרעויות רחבות היקף, שבמהלכן פרקו אנשים כל רסן, והיו מוכנים לפגוע בנפש וברכוש. מהומות אלו התרחשו לא רק במגזר הערבי, אלא גם במגזר היהודי, וגם אלה וגם אלה פגעו ברכוש וסיכנו חיי אדם, ולפחות במקרה אחד גם קיפחו את חייו של נהג תמים. ...

משום מה במהלך השבועות שחלפו הוסט הדגש מחומרת העבירות האמורות לשאלה אם "הרוחות בארץ שקטו", באיזו מידה, ובאילו אזורים גאוגרפיים, והיו כאלה שניסו להסיק מכך שראוי לנהוג ביתר מתינות לגבי מקומות שבהם הרגיעה ניכרת יותר. על-פי השקפתי, גישה זו שגויה, וכבר הבעתי את דעתי בהחלטות מספר, כי מעשים מן הסוג שביצע המשיב, גם אם היו מתרחשים בימים של רגיעה מוחלטת, חומרתם הינה מופלגת ומצדיקה מעצר.

יודו אבנים ובקבוקי תבערה עלול לקפח חיים, ואם המבצע פועל ממניעים אידאולוגיים סכנתו גדולה שבעתיים. אין, ולא יכולה להיות, מחלוקת על זכותם של היחיד או של ציבור להביע דעה, למחות ואפילו להפגין, אך הכול מצווים להקפיד על "כללי משחק", ובראשם הכלל האומר כי ישום אותן זכויות לא ייפך לפרץ של אלימות. אותן מהומות נועדו לפרוק זעם ותסכול, וגם אם אלה מוצדקים, אותן מהומות גרמו לשיבושים קשים בחיי המדינה, ובעיקר בנתיבי תחבורה. על-מנת למנוע את אלה, נשלחו שוטרים להשליט סדר, ולא ייתכן להשלים עם התופעה שבמקום לקיים את החוק, הפכו אלה שביקשו להשליטו למטרה ליידו אבנים ובקבוקי תבערה.

אכן, רבים מאלה שחטאו לאחרונה בעבירות דומות הינם אנשים נורמטיביים וללא עבר פלילי, אך עניין זה מתגמד לנוכח הסכנה שהמעשים הללו יחזרו על עצמם. את הסכנה הזו צריך לקדם על-ידי הצבתו של תמרוך שיהיה לכול, כי מי שייפס חוטא בהתפרעויות דומות, עלול לשלם על כך בחירותו גם במהלך בירור משפטו."

18. במקרה דומה, בבש"פ 7171/00 **מדינת ישראל נ' מוחמד מחמוד חאמד**, פ"ד נד(4) 729, 730, אשר אף הוא התרחש סביב מאורעות אוקטובר 2000, נעצר משיב נוסף אשר לגביו נטען כי השתתף בהתקהלות של צעירים אשר זרקו אבנים לעבר שוטרים באזור נצרת. כאשר בקשת מעצרו עד תום ההליכים הגיעה לדין בבית המשפט העליון, נקבע כך:

"המשיב חבר עם צעירים אחרים - ואולי לא רק עם צעירים - אשר התגודדו ברחוב ופרעו סדר ומשטר. השאלה אם האבן או האבנים שידה המשיב בשוטרים פגעה בהם אם לא, אינה כלל שאלה שלעניין. המשיב התפרע ביחד עם אחרים כאשר הכול יודים במשטרה אבנים ושאר חפצים קשיחים אחרים, ועל המשיב ועל חבריו ייאמר את אשר נאמר במקום אחר: איש את רעהו יעזורו ולאחיו אמר חזק. העזרה ההדדית והעידוד ההדדי שפורעים עוזרים ומעודדים איש את רעהו יש בהם אפקט סינרגטי, והסיכון לשלום הציבור גובר והולך.

יידוי אבנים בשוטרים ובמכוניות חולפות הפך חלק מסדר יומנו הלאומי, וקשה שלא להתרשם כי עיננו כהתה לא-מעט מראות את הסיכון שבמעשה. אולם אבן הפוגעת בראשו של אדם עלולה להורגו נפש או להופכו נכה לכל חייו, וחלילה לנו כי נתעלם מסיכון זה. גם גילו הצעיר של המשיב אין די בו, שהרי כפי שנאמר במקום אחר, "אבן אשר ידה אותה נער בן 15 פגיעתה רעה לא פחות מאבן אשר ידה אותה איש מבוגר". בנצרת של יום 3 באוקטובר 2000 - בשכונת צפפרה - הייתה התפרעות רבתי, ואנשי המשטרה אשר נשלחו להשליט סדר במקום - כראוי למדינה מסודרת - נתקלו בצעירים אשר לחמו בהם באבנים. מצב זה אסור לנו שנשלים עמו. "שמירת חוק וסדר הינה תנאי מוקדם והכרחי לקיום חברה וממלכה, ובלעדי שלטונו של חוק והבטחתו של שלום הציבור, לא תיכון לא חברה ולא ממלכה" (בש"פ 6834/93 בקוש נ' מדינת ישראל [1]). המשיב בצוותא-חדא עם חבריו עשה מעשה אשר אסור היה לו כי יעשה.

ידעו צעירים בישראל, צעירים ומבוגרים כאחד, כי היודה אבנים בשוטר הבא להשליט סדר במקום של התפרעויות, מעלה על עצמו כי מסוכן הוא לשלמו של אדם ולשלום הציבור, ובהיותו כך מסוכן, צפוי הוא כי יעצר להגנה על אותם ערכי יסוד שבלעדיהם לא נוכל לקיים חברה ראויה. אכן, אדם שהוכיח עצמו כי בכוונת-מכוון מרים הוא אבן על איש אשר החברה שלחה אותו להשליט משטר וסדר, חלופת מעצר לא תסכון למונעו מעשות שוב מעשה שעשה. "

19. אף בבש"פ 379/09 **מדינת ישראל נ' פלוני** (14.01.2009), הורה כב' הנשיא גרוניס על מעצרו עד תום ההליכים של קטיין, ללא עבר פלילי, אשר יוחסה לו עבירה של יידוי אבנים לעבר שוטרים, וכך נקבע לגבי המקרה והמכלול:

"החלטתי לקבל עררים שהוגשו על ידי המדינה על החלטות שהורו על שחרור לחלופות מעצר. הבעתי את הדעה, כי על רקע התקופה המיוחדת בה אנו נמצאים, אין מנוס מלהורות על מעצר עד תום ההליכים, הגם שמדובר בקטינים. באומרי תקופה מיוחדת, כוונתי לכך שהפרות סדר מתרחשות ברחבי הארץ. "

20. בנוסף, ראו את בש"פ 251/14 **מדינת ישראל נ' פלוני** (14.01.2014) ובש"פ 2807/14 **מדינת ישראל נ' פלוני** (16.04.2014).

21. **עם זאת**, יש לראות כי במרבית המקרים הדומים, קובעים השופטים כי רף המסוכנות תלוי במצב בארץ וכי ההכרעה מושפעת במידה רבה מן התקופה בה אנו נמצאים. במרבית ההחלטות בהן נקבע כי יש מקום למעצר עד תום ההליכים הוסף טרם סיום כי עם שינוי העתים, יהא מקום לשקול מחדש את רף המסוכנות, את הסיכוי להשנות המעשים וכנגזר מכך - את האפשרות להסתפק בחלופת מעצר.

22. עוד יש לראות כי בחלק מהמקרים שנסקרו מעלה (ומקרים דומים נוספים) - בהם הורו הערכאות על מעצר עד תום ההליכים - היתה אף התייחסות לכך שהחלופות שהוצעו היו בביתם של הנאשמים, במקום שממנו בוצעו העבירות, המקום שממנו נזקרו האבנים או בקבוקי התבערה, ובפיקוח ההורים - אשר לעיתים לא הביעו הסתייגות מהמעשים.

23. בנוסף, יש לראות כי קיימים מקרים דומים אשר בהם הורו הערכאות על שחרור משיבים בנסיבות דומות למעצרי בית, לאחר הגשת תסקירי מבחן, כאשר בין יתר השיקולים צוין כי חלף כחודש וחצי ממועד המהומות והמעצר ועד ההחלטה, וכי יש בחלוף הזמן כדי להקהות את המסוכנות פן תפרוצנה מהומות דומות בהן ישתתפו המשיבים, כמו גם מימד מרתיע, וראו לדוגמא את עמ"ת (חי') 765-04-09 **מדינת ישראל נ' מוחמד ג'בארין** (03.04.2009), עמ"ת (חי') 3257-01-09 **מדינת ישראל נ' חמוד** (9.2.2009) ועמ"ת (חי') 4291-01-09 **מדינת ישראל נ' סולימן** (9.2.2009).

24. ומהכלל למקרה דכאן.

דומה כי אין כמו המקרה הנוכחי כדי להמחיש את הקושי בקביעת רף המסוכנות, לגבי עבירות כגון אלו, ובמיוחד שעה שרכיב מסוים מאותה מסוכנות תלוי במצב בארץ. "המצב בארץ" הינו משתנה שמעצם הגדרתו אינו קבוע, ולא יכול להיות כזה. המהומות בהן השתתף לכאורה העורר החלו בימים הראשונים של חודש יולי עקב רציחתו של הנער מוחמד אבו חדיר. גל ההתפרעויות ששטף את הארץ בעקבות הרצח, נקטע באחת עקב העובדה שמזה עשרה ימים נמצאת מדינת ישראל תחת מתקפת טילים קשה.

25. מצד אחד, ניתן לומר כי הנסיבות הביאו לכך שהמהומות שבהן השתתף לכאורה העורר, פסקו ושהצפי לחידושן - על רקע רציחתו של הנער - אינו גבוה. מצד שני, אין לדעת כיום מתי ואיך יסתיים מבצע "צוק איתן", אשר נמצאים אנו בעיצומו ואין לדעת אם הימשכות המצב והמבצע תביא למהומות נוספות או שתביא דווקא לרגיעה.

26. בית המשפט בוודאי שאינו יכול לשער השערות ולהעריך הערכות באשר לסוגיות כגון אלו ואף לא לנסות ולבחון את ההשלכות האפשריות של המצב על מסוכנותו הספציפית של העורר.

27. ניתן רק לומר שכאשר ידיהם של השוטרים ושל שאר גורמי האכיפה וכוחות הביטחון מלאות בעיסוקים בשל העובדה שאנו במצב של מלחמה - אין הם יכולים להרשות לעצמם לעסוק גם בהפרות סדר, פיזור התקהלויות ומעצרים של מי שמיידה לעברם אבנים.

28. לכן, לאור האמור מעלה - נכון להיום, אין מקום להתערב בהחלטת בית המשפט קמא.

29. עם זאת, היות והחלופה לא נבדקה בכלל לגופה והיות וההצעה הינה לאפשר לעורר להיות במעצר בית מלא בעכו (מקום המרוחק משמעותית ממקום התפרצות המהומות ומהסביבה "התומכת"), איעתר לבקשתו החלופית של העורר ואבקש שיוכן לגביו תסקיר של שירות המבחן. יש להעלות בפני שירות המבחן אפשרויות שונות לגבי חלופות מעצר מרוחקות, לרבות מפקחים שונים אשר ניתן יהא לסמוך עליהם ללא עוררין בכל הנוגע לשמירה קפדנית על תנאי מעצר בית מלא - ואז, אולי, ניתן יהא לקיים שיקול דעת מחודש בעניינו של העורר.

30. אשר על כן, יש להפנות את עניינו של העורר לשירות המבחן למבוגרים - אשר יכין תסקיר שיתייחס למכלול הנתונים הרלבנטיים במקרים כגון אלו. יש להכין את התסקיר ולהגישו לבית המשפט קמא. לאחר קבלת התסקיר - יקבע בית המשפט קמא את המשך המהלכים, בהתאם למיטב שיקול דעתו.

31. אבקש להבהיר חד משמעית כי אין בהפניית העורר להכנת תסקיר כדי לרמוז על עמדתי באשר לאפשרות להסתפק בחלופת מעצר במקרה זה, באשר לטיב החלופה שהוצעה וכו'. אל לו לעורר להעלות בהמשך טיעונים לגבי הסתמכות או ציפיות מבחינתו. כאשר יוכן התסקיר, בית המשפט קמא ישקול את מכלול הנתונים כפי ראות עיניו.

32. **אבקש מהמזכירות לשלוח העתק של החלטה לשירות המבחן למבוגרים ולבית המשפט קמא על מנת שתקבע תזכורת בהתאם.**

33. העורר יישאר בשלב זה במעצר עד תום ההליכים או עד מתן החלטה אחרת.

ניתנה היום, י"ט תמוז תשע"ד, 17 יולי 2014.

